

V Bulharech je v jejich nadloží vrty a studněmi ověřený průběh svrchnopleistocenního paleomeandru Dyje, vyplňného 4 m slatin a rašelin (báze je datována C^{14} na $25\ 675 \pm 2\ 750$ B.P., Hv-10 855); je překrytý 8 m spraší. V těžkém podloží převládají zcelené amfiboly nad granátem.

Pod 1-6 m mocnými povodňovými hlinami min. s jednou subfossilní půdou (báze tohoto souvrství je datována C^{14} na $3\ 720 \pm 60$ B.P., Hv-9 727 až $1\ 970 \pm 80$ Hv-9 731) jsou ve výplni niv řek fluviální písčité štěrky (würm až holocén) o mocnosti 5-18 m. Prouhelněné dřevo z baze této štěrky je datováno C^{14} na $16\ 170 \pm 70$ B.P. (Hv-9 728, Poštorná) a $22\ 400 \pm 3\ 650$ B.P. (Hv-7 150 Lanžhot). Jejich resedimentace pokračovala až do holocénu, jak dokládá absolutní datování ze zuhelnatělého dřeva u Poštorné ($7\ 990 \pm 75$ B.P., Hv-9 729).

Mapované území bylo svou přírodnou polohou s důležitými vodními cestami hojně osídlováno od paleolitu až po dnešek. Významné je i osídlování „hrud“ uvnitř údolních niv, které pokračovalo s různě dlouhými hiány od mezolitu do raného středověku. Ty patrně od 10., nejspíše od 12. až 13. stol. n.l. přestaly být pro změny hydrologického režimu a díky činnosti člověka obyvatelné návrštem povodní.

Literatura

- Havlíček, P. - Smolíková, L. - Kovanda, J. - Břízová, E.: Loess complex near Sedlec (S. Moravia). - Antropozikum 21. Praha. (v tisku)
- Mirecký, J. - Havlíček, P. (v tisku): Aminostratigraphy of Quaternary Locess Sequences at Sedlec near Mikulov and Bořetice, Southern Moravia. - Věst. Čes. geol. Úst. Praha.

Český geologický ústav, Malostranské nám. 19, 118 21 Praha 1

PALEOPEDOLOGICKÝ A KVARTÉRNĚ GEOLOGICKÝ VÝZKUM VE VESELÍ N. MORAVOU

PALEOPEDOLOGICAL AND QUATERNARY-GEOLOGICAL INVESTIGATION AT VESELÍ N. MORAVOU

(35-11 Veselí n. Moravou)

Pavel Havlíček¹- Libuše Smolíková²

Quaternary, Paleopedology, Fluvial terrace

V blízkosti nivy Moravy ve Veselí n. Moravou - Vnorovech bylo na okraji levobřežního mírného, periodicky protékaného údolí odkryto souvrství kvartérních sedimentů až do hloubky 2,5 m.

Vc dně kopané sondy byla zachycena středopleistocenní (risská) zdvojená fluviální akumulace s bází v relativní výšce 0,0 až -1,0 m a s povrchem +5 až +10 m. Jedná se o světle šedohnědé, středně až hrubě zrnité, polymiktní fluviální písčité štěrky s oválenými valouny o průměru 2-3 cm, max. 6 cm; převládá křemen, krystalické břidlice a flyšové pískovce. V těžkém podloží převažuje staurolit nad granátem. Sv. od Uherského Ostrohu leží v jejich nadloží silně kryoturbované proludiální zahliněné štěrky. Navíc jsou místy vyvinuty na rozhraní proludiálních a fluviálních sedimentů sekundárně vzniklé kvartérní vápnité slepence.

V popisovaném výkopu je v nadloží štěrků 2 m mocné souvrství světle žlutohnědých až světlé hnědých, přeplavených písků a hlín s pohřbenou tmavě hnědou sloupcovitě odlučnou humózní půdou hloubce 50-90 cm. Pro přesné typologické zařazení byla tato půda podrobena mikromorfologickému výzkumu. Sestává z půdních horizontů A, B a C.

Horizont A: Hnědá humózní vyvločkovaná základní hmota je soustředěna do nepravidelně omezených, vzájemně můstkovitě propojených agregátů. Skladba je aggregátová, s vysokým podolem pórů uvnitř agregátů; ostatní volné prostory jsou reprezentovány meziaggregátovými volnými prostory a četnými rourkami po kořenech a edafonu. Forma humusu je mul. V půdní matrici se vyskytují hojně koprogenní elementy, a to jak žížal (*Lumbricidae*), tak roupic (*Enchytraeidae*), ojediněle též roztočů (*Acari*). Exkrementy žížal a roupic jsou výrazně humóznější ve srovnání s okolní půdní hmotou, koprogenní elementy roupic jsou nakupeny v přívodních drahách nebo prostupují rozmnějšími exkrementy žížal. V jemně písčitém skeletu převažují zrna křemene a valounky křemenců, břidlic aj., dále jsou zastoupeny augit, amfibol, muskovit, biotit, růžice živec; z konkrecí se zde vyskytují jak drobné černé konkrece, tvořené sloučeninami Mn, tak braulchmové; ojediněle jsou zde dochovány též fragmenty zuhelnatělých dřev. Půdní hmota je jemně zvrstvena.

Horizont B: Od nadložného horizontu se daný liší zejména nižším podílem humusu, což se projevuje nerovnoměrně hnědým a okrovým zbarvením půdní matrice, nedostatkem zvrstvení a jemnějším půdním (mikro) skeletem; na povrchu některých zrn nebo valounků lze sledovat povlaky tvořené dílčím braulchmovým plazmatem. Stopy po organické činnosti jsou i v tomto případě hojně: jde zejména o silné prostoupení půdní hmoty rourkami po kořenech a žížalách, v koprogenních formách dominují roupice nad žížalami. Silné osídlení i tohoto horizontu cdafonem se odráží ve vysokém podílu volných prostorů, což vyústilo i zde v agregátovou skladbu.

Genetické zhodnocení a závěr: Subfosilní půda o horizontech A, B a C typologicky odpovídá půdě typu autochtonní vegy ze skupiny nivních půd ve smyslu W. L. Kubieny (1953) a E. Mückenhausena (1977), v pojetí FAO (1968, 1969) kambické fluvizemi ze skupiny fluvisolů. O nerušeném klidovém stadiu této půdy svědčí chemické zvětrávání, tvorba jílu a translokace dříšho braulehmového plazmatu, o následném neklidu pak zvrstvení půdního materiálu povrchového úseku horizontu A, které předcházelo sedimentaci nejmladších uloženin.

Literatura

- FAO (1968): Definitions of soil units for the soil map of the world. - World Soil Resources Roma, 11, 72.
 FAO (1969): Supplement to definitions of soil units for the soil map of the world. - World Soil Resources, Roma, 37, 10.
 Kubiena, W. L. (1953): Bestimmungsbuch und Systematik der Böden Europas. - F. Enke Verlag Stuttgart, 388.
 Mückhausen, E. (1977): Entwicklung, Eigenschaften und Systematik der Böden der Bundesrepublik Deutschland. - DLG - Verlag, Frankfurt a.M., 148.

¹Český geologický ústav, Malostranské nám. 19, 118 21 Praha 1

²PřF UK, Albertov 6, 128 43 Praha 2

KORÁLOVÉ DATOVÁNÍ DEVONSKÝCH VÁPENCŮ NA KONICKU (V. OD JEVÍČKA) A U LESKOVCE (JJZ. OD HORNÍHO BENEŠOVA)

DATING OF THE DEVONIAN LIMESTONES IN THE KONICE DISTRICT (E OF JEVÍČKO) AND NEAR LESKOVEC (SSW OF HORNÍ BENEŠOV, MORAVIA) BASED ON CORALS

(24-21 Jevíčko, 15-31 Bruntál)

Jindřich Hladil

Devonian, Biostratigraphy, Facies, Corals

Geologický průzkum Brno při vymezování ložisek vápence provrtal detailně v 70. a 80. letech území ohrazené obcemi Poníkem, Hvozd, Vojtěchov, Ludmírov a Jesenec. Byly to vrty série LV 7-59 (dosahující řádově do 100 a do 200 m) a opěrné vrty KDH 1-10 (řádově do 300 m). Poněkud rozkolísaná sítí vrtů sledující dílčí vápencová tělesa byla vrtána v rozestupech 200-300 m, někdy víc. 5 km nyní skartovaného vrtného jádra je studováno Českým geologickým ústavem (J.Dvořák et al.), aby byla zajištěna z této nákladné státní investice komplexní geologická informace.

Výbrusy z tohoto materiálu umožnily podrobnější stanovení stáří jednotlivých vápencových těles.

Nejstarší korálová společenstva z těchto vrtů indikují překvapivě již cms: *Favosites gilsoni* Lecompte, *Pleurodictyon* sp., *Dualipora* sp. a *Coenites* sp. Stromatopory: *Atelodictyon* a *Actinodictyon*. Hojně až dominantní jsou mechovky - kryptostomidi a cystoporidi (z nich zejména *fistulipora*).

Časté jsou nálezy eifelské (zvláště pozdně eifelské) fauny: *Rapidopora piliformis* (Schlüter), *Heliolites vulgaris* Černýšev, *H. lindstroemi* Angelis d'Ossat, *H. porosus* Goldfuss, *Helioplasma ex gr. kolihai* Kettnerová, *Mariasilites* sp. a 'Marasilites' s bilaterálně souměrnými korality, *Striatopora zeaporoides* Dubatolov, *Favosites bijaensis* Sokolov, *Thamnopora urensis germanica* Birenheide, *Thamnopora junkerbergiana* B., *T. reticulata* (Blainville), *T. compacta minima* Šarkova, *Spongioalveolites minor* Iven, *S. minimus* I., *S. intermixtus* (Lecompte) [nejpozdnější ze tří uvedených druhů], *Alveolites bergeri* Iven, *A. nalivkini* Sokolov, *A. multispinosus* Dubatolov, *A. megastomus*? (Steiniger), *A. taenioformis* (Schlüter), *A. praetenuissimus* Iven [první populace], *Squameoalveolites*? *robustus* Pradáčová, *Scoliopora multispinosa* Janet, *Coenites bulvankerae* Dubatolov, *C. escharoides* (Steininger), *C. medius* Lecompte, *S. cf. serpentina* Janet, *S. cf. conferta* Jermakova, *S. cf. denticulata* (M.E. et H.), *Egosiella* sp., *Tyrganolites* sp., *Natalophyllum* sp., *Roemerolites* sp., *Hillaepora* cf. *circulipora* (Kayser), *Aulopora* sp., *Remesia* sp., *Pleurodictyon* sp. a *Celechopora devonica* (Schlüter). Stromatopory: *Clathrodictyon cellulosum* Nicholson et Murie,